

NOKUTs tilsynsrapporter

Travtrener

Stiftelsen Norsk Hestesenter

Februar 2014

NOKUT

Tilbyder/Utdanningssted: Stiftelsen Norsk Hestesenter / Starum

Utdanningstilbudets navn: Travtrener

Nivå/fagskolepoeng: 60

Undervisningsform: Stedbasert

Sakkyndige: Morten Tofastrud og Karoline Krogh-Hanssen

Dato for vedtak: 17. februar 2014

NOKUTs saksnummer 13/647

Forord

Fagskoleutdanning er yrkesrettet utdanning som bygger på fullført videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. Fagskoleutdanning har et omfang på minst et halvt år og maksimalt to år som heltidsutdanning. Betegnelsen fagskoleutdanning er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen fagskoleutdanning, må utdanningstilbudet være godkjent av NOKUT.

Vurderingsprosessen starter med at en tilbyder søker NOKUT om godkjenning av et utdanningstilbud. Søknaden blir først gjenstand for en innledende vurdering, for å avklare om forutsetningene er til stede for videre behandling jevnfør NOKUTs «Retningslinjer for kvalitetssikring og godkjenning etter lov om fagskoleutdanning», kapittel 4. I den innledende vurderingen ser NOKUT blant annet på om styringsordning og reglement er tilpasset utdanningstilbudet og om tilbyder har et tilfredsstillende system for kvalitetssikring.

Søknader som tilfredsstillende forutsetningene for behandling blir videre vurdert av eksterne, uavhengige sakkyndige oppnevnt av NOKUT. De sakkyndige vurderer søknaden opp mot 17 likeverdige faglige kriterier nedfelt i NOKUTs retningslinjer, kapittel 7. Til den sakkyndige vurderingen har NOKUT oppnevnt:

- Høgskolelektor, Morten Tofastrud, Høgskolen i Hedmark
- travtrener og equiterapeut, Karoline Krogh-Hanssen

Når de sakkyndige har funnet at ett eller flere av de faglige kriteriene ikke er oppfylt på en tilfredsstillende måte, sendes et utkast til tilsynsrapport (kapittel 3 i denne rapporten) til tilbyder for kommentarer. Tilbydere kan da påpeke mangler eller misforståelser i de sakkyndiges innstilling. NOKUT tillater i tillegg mindre justeringer. De sakkyndige vurderer tilbakemeldingen fra tilbyder, før NOKUT konkluderer og fatter endelig vedtak.

I denne rapporten er alle vurderingene som danner grunnlag for godkjenningen samlet. Tilbyder plikter å gjennomføre utdanningstilbudet slik det fremgår av denne rapporten og søknaden som ligger til grunn. Studenter kan lese rapporten for å få inntrykk av hvilken utdanningskvalitet de kan forvente. Yrkeslivet og andre samfunnsgrupper kan også orientere seg om den sluttkompetansen studentene sitter igjen med, og innholdet i utdanningen.

Oslo, 17. februar 2014

Terje Mørland
direktør

Innhold

Forord	i
1 Informasjon om søkeren.....	1
1.1 Informasjon om tilbyder og utdanningstilbudet	1
2 Innledende vurdering	2
2.1 Rammebetingelser – krav til søknaden..... Feil! Bokmerke er ikke definert.	
2.2 Styringsordning og reglement	2
3 Sakkyndig vurdering av utdanningstilbudet.....	2
3.1 Oppsummering	3
3.2 Læringsutbytte og kvalifikasjoner	3
3.3 Faglig innhold.....	7
3.4 Undervisning, tilrettelegging og arbeidsformer.....	11
3.5 Eksamen og vitnemål.....	15
3.6 Infrastruktur	17
3.7 Oppsummerende vurdering og konklusjon fra de sakkyndige	20
4 Tilsvarsrunde.....	21
4.1 Søkerens tilbakemelding.....	21
4.2 Sakkyndig tilleggsvurdering.....	24
4.1 NOKUTs tilleggsvurdering	25
5 Vedtak	26
6 Dokumentasjon	26
Vedlegg 1:.....	27

1 Informasjon om søkeren

1.1 Informasjon om tilbyder og utdanningstilbudet

Stiftelsen Norsk Hestesenter søkte NOKUT 13. september 2013 om godkjenning av fagskoleutdanningen *travtrener*. Utdanningstilbudet gir 60 fagskolepoeng over ett år på heltid. Undervisningen vil gis ved Norsk Hestesenter på Starum, og det er søkt godkjenning for inntil 15 studenter.

Søker har allerede fem godkjente fagskoletilbud:

- *galopptrener*
- *ridelærer I*
- *ridelærer II*
- *ridelærer III*
- *travtrener* (utdanning over seks måneder)

NOKUT har gjennomgått søkers hjemmesider, www.nhest.no. Tilbyder gir ikke informasjon om utdanningstilbudet som de har søkt godkjenning for på hjemmesidene. Det som står på hjemmesidene om tidligere godkjente tilbud og opptakskrav til utdanningene samstemmer med den informasjon NOKUT har. Hjemmesidene inneholder ikke informasjon som kan føre til misforståelse om bruk av fagskolebegrepet.

NOKUT har 10. august 2010 godkjent tilbyders system for kvalitetssikring, og funnet styreordningen og reglementet tilfredsstillende, jf. NOKUTs sak 10/89-12. På grunn av ny forskrift om fagskoleutdanning av 1. august, ble reglementet vurdert på nytt i forbindelse med denne søknaden. Rammebetingelsene er til stede for at søknaden skal kunne behandles av NOKUT.

2 Innledende vurdering

2.1 Styringsordning og reglement

2.1.1 Reglement

Presentasjon og vurdering

Tilbyder fikk i brev datert 15. oktober 2013 informasjon om endringer som måtte gjøres i reglementet, i henhold til forskrift om fagskoleutdanning av 1 august 2013. NOKUT mottok revidert reglement 22. november 2013, godkjent av fagskolens styre 20. november 2013.

Tilbyder har gjort en god jobb i å rette opp de fleste forholdene som ble påpekt i brevet av 15. oktober 2013. I § 14 om innpassing og fritak gjenstår det imidlertid en liten tydeliggjøring.

Vi presiserer at forskjellen mellom innpassing og fritak, i henhold til forskriften, er følgende: Innpassing kan gis til studenter som har tatt en *lignende eller tilsvarende fagskoleutdanning*. Fritak gjelder godkjenning av *andre typer utdanning*, eller realkompetanse, til å bli del av den aktuelle fagskoleutdanningen. Annen relevant utdanning/kompetanse er for eksempel utenlandsk utdanning, folkehøyskole, voksenopplæring eller høyere utdanning på samme eller beslektet fagområde.

Konklusjon

Tilbyder må tydeliggjøre forskjellen mellom innpassing (av lignende eller tilsvarende fagskoleutdanning) og fritak (på grunnlag av andre typer utdanning eller realkompetanse).

Reglementet er ikke funnet tilfredsstillende.

2.1.2 Konklusjon

Vi gjør oppmerksom på at reglementet må rettes opp før NOKUT eventuelt kan fatte et positivt vedtak i saken.

3 Sakkyndig vurdering av utdanningstilbudet

Kriteriene i dette kapitlet, 1-18, er likeverdige. Det vil si at de sakkyndige må finne at alle kriteriene er tilfredsstillende oppfylt for at utdanningstilbudet skal kunne godkjennes som fagskoleutdanning. Kriteriene står skrevet i NOKUTs retningslinjer kapittel 7. Kriterium 5, om nasjonale krav, er ikke relevant og derfor ikke vurdert.

3.1 Oppsummering

Tilbyder søker godkjenning for utdanningstilbudet *travtrener*. Studiet har som mål å utdanne kvalifisert personell til drift av travtrenerstall med utgangspunkt i hestefaglige, etiske og sikkerhetsmessige anerkjente prinsipper og med utgangspunkt i offentlige bestemmelser og lovverk.

Tilbyder har en infrastruktur som er meget god når det gjelder å tilby hestefaglig kompetanse. Tilbyder har også et faglig kvalifisert personale til å gjennomføre undervisningen ved denne utdanningen. Det er imidlertid få av lærerne som har pedagogisk kompetanse. I planen for utdanningen er det enkelte uklarerheter og formuleringer som tilbyder må redegjøre nærmere. Planen må gjøres mer forståelig når det gjelder tidsforbruk, da studentenes ansvar for to hester under studiet ikke er medregnet i normert arbeidstid. Veiledende timefordeling med hensyn på praksis er uklar. Det finnes eksempler på uklare grader av måloppnåelse og uttrykt læringsutbytte i læringsutbyttebeskrivelsen. Disse må uttrykkes mer i samsvar med innholdet i planen og egnethet for travtreneryrket.

Videre må dokumentasjon og oppfølging av praksisverter gjøres bedre, slik at studentene er sikret et likeverdig faglig utbytte. Når det gjelder faglig samarbeid savnes partnere som kan tilføre utdanningen en høyere kompetanse gjennom forskning og utviklingsarbeid.¹

3.2 Læringsutbytte og kvalifikasjoner

3.2.1 Utdanningstilbudets navn (kriterium 1)

«Utdanningstilbudets navn skal være dekkende for innholdet og den yrkeskompetansen utdanningstilbudet gir.»

Presentasjon

Navnet på utdanningen tilbyder søker godkjenning for er *travtrener*.

Tilbyder mener navnet er dekkende for et studium som skal gjøre studentene kvalifisert til å ta hovedansvar for trening av travhester på større eller mindre travstaller.

Vurdering

Navnet er passende fordi travtrener allerede er et innarbeidet begrep i fagmiljøet og dagligtale for øvrig. Travtrener er en etablert yrkestittel i Norge og Sverige. Travtrenere har i flere år blitt utdannet gjennom travtrenerutdanningen som nå tilbys over 21 uker ved Norsk Hestesenter (NHS).

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

---

¹ I tilleggsvurderingen anser de sakkyndige tilsvarsendingene som tilfredsstillende, og anbefaler godkjenning av utdanningen.

3.2.2 Læringsutbytte (kriterium 2)

«Læringsmål skal gjelde for hele utdanningstilbudet og beskrive forventet oppnådde kvalifikasjoner, spesifisert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Kvalifikasjonene må være på tertiært nivå, det vil si på nivået over det som oppnås i videregående opplæring.»

Presentasjon og vurdering

Læringsutbyttene er presentert i søknad og i utdanningsplanen, disse er spesifisert som *kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse*.

Travtreneryrket er et omfattende og krevende yrke som i tillegg til krav til faglig kompetanse innebærer sterk konkurranse og økonomiske utfordringer. Det er derfor viktig at læringsutbyttene er utformet slik at de også i stor grad omhandler de utfordringene som venter studentene etter endt utdanning.

Læringsutbyttene er basert på studieemnene:

- hest og hestehold
- stalldrift
- løpskjøring
- treningslære og trening av travhest
- økonomi og administrasjon
- markedsføring og kommunikasjon
- prosjektoppgave (faglig fordypning)
- praksis

Alle emnene er beskrevet med læringsutbytter delt inn i *kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse*. Disse studieemnene er gode med tanke på å nå læringsutbyttene. Læringsutbyttene er gode med tanke på å kvalifisere studentene til å kunne etablere og drive travtrenervirksomhet ut fra hestefaglige, økonomiske, etiske og sikkerhetsmessige anerkjente prinsipper og i henhold til offentlige bestemmelser og lovverk.

Utdanningen bygger på videregående opplæring, læreplan i hestefag eller annen videregående opplæring med hestefaglig realkompetanse. Tilbyder hevder at læringsutbyttene i fagskoleutdanningen ligger på et høyere nivå enn i yrkesutdanning hestefag på videregående skole. Dette begrunnes med at studentenes kompetanse innebærer fordypning og evne til å anvende kunnskap i større grad enn i tilsvarende emner ved hestefag- og hovslagerutdanningen. I tillegg vektlegger travtrenerstudiet yrkes/bransjekunnskap, utvikling av arbeidsmetoder og/eller tjenester samt relasjons- og nettverksbygging på tvers av fag.

Tilbyder presenterer det helhetlige læringsutbyttet på en god måte, men under *kunnskaper* finnes læringsutbyttet: «kan drive en profesjonell travtrenerstall med ulike trenings- og driftsformer». Denne formuleringen synes å passe bedre under *generell kompetanse*, da læringsutbyttene der skal omhandle studentens evne til å anvende kunnskap og ferdigheter på en selvstendig måte i ulike situasjoner.

Læringsutbyttene kommer godt frem i søknaden og utdanningsplanen. Studentene kan forholde seg til denne, med tanke på hva de kan forvente av studiet og hva som skal læres. Det finnes imidlertid tilfeller hvor læringsutbyttene og det faglige innholdet ikke er i samsvar med hva man kan forvente av

utdanningen, sett i forhold til yrkesrelevans og utdanningsplanen. Dette beskrives nærmere under kriterium 7 (sammenhengen mellom plan og læringsutbytte). Læringsutbyttebeskrivelsene i de enkelte studieemnene er konkret og detaljert utformet og har god sammenheng med de overordnede læringsutbyttene for studiet.

Læringsutbyttene ligger tydelig på et tertiært nivå, det finnes ikke utdanninger på videregående nivå som gir tilnærmet samme læringsutbytte. Siden travtreneryrket er krevende når det gjelder allsidighet, ansvar og konkurranse mellom yrkesutøverne vil også studiet være omfattende. Dette gjenspeiles i læringsutbyttene som stiller høye og allsidige krav til studentenes kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse innen ulike studieemner. Praksis som et eget studieemne ses på som et meget nyttig verktøy til å nå flere av læringsutbyttene. Praksis vil også gi studentene et realistisk bilde av travtreneryrket. Flere av læringsutbyttene som omtaler *generell kompetanse* er formulert slik at de gir inntrykk av muligheter og behov for stadig å videreutvikle sin kompetanse innen travtreneryrket. Vi anser det som viktig at studentene gjøres oppmerksomme på dette da de som travtrener vil måtte forholde seg til sterk konkurranse og økonomiske utfordringer.

Konklusjon

Nei, kriteriet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må sørge for at læringsutbyttene og det faglige innholdet er i samsvar med hva man kan forvente av utdanningen, jamfør kriterium 7 (sammenhengen mellom plan og læringsutbytte).

Tilbyder bør flytte læringsutbyttet «kan drive en profesjonell travtrenoerstell med ulike trenings- og driftsformer» fra *kunnskaper* til *generell kompetanse* i den helhetlige læringsutbyttebeskrivelsen.

3.2.3 Utdanningstilbudets relevans (kriterium 3)

«Tilbyder skal synliggjøre at utdanningstilbudet har relevans i forhold til nærings- og samfunnsnivå.»

Presentasjon

Travtrenoerstudiet det søkes godkjenning for er en videreutvikling av dagens studie som går over 21 uker. Studiet videreutvikles blant annet ved at det legges inn praksis i studiet. Økt fokus på energi og miljø i utdanningstilbudet oppgis også som en del av forlengelsen av studiet.

Tilbyder legger også vekt på hestebransjens ønsker om å utvikle en bransjestandard som likner på landbrukets KSL-ordning (Kvalitetssystem i landbruket) for hestebransjen. NHS vil administrere denne ordningen. Travtrenoerutdanningen er ment å dekke kompetansebehovet som denne bransjestandarden vil kreve, gjennom vektlegging av lover og forskrifter, dyrevelferd, miljøhensyn, arbeidsmiljø og næringas egne krav.

Søknaden inneholder ingen detaljert beskrivelse av utvikling og utøvelse av travtrenoeryrket og utdanningens relevans i forhold til dette.

Vurdering

Travsport er veletablert som hestesport i Norge. Sporten er tilknyttet totalisatorspill og det avholdes travløp daglig. Spill på hest omsetter for flere milliarder årlig i Norge. Det har vært en vekst i antall tilbydere av hesterelaterte tjenester i flere år. Antallet travtrenere har også økt betraktelig. Det stilles store krav til travtrenterne fra flere hold i travsportmiljøet og konkurransen om hestematerialet er stor. Kravene til kompetanse er derfor store. Denne kompetansen innebærer ikke bare hest og travsport, men også utfordringer innen næringsvirksomhet for øvrig. Disse utfordringene omfatter flere forhold som er av betydning for nærings- og samfunnsliv, blant annet offentlige og travorganisasjonenes lover og regelverk, arbeidsgiveransvar og bedriftsøkonomi. Dette er forhold som tilbyder burde ha beskrevet nærmere med hensyn til utdanningstilbudets relevans. Vi mener likevel at denne utdanningen er relevant ut i fra sitt kjennskap til travtrenteryrket.

Praksis i studiet og en forlengelse av studiet er en forbedring av travtrenterutdanningen. Kvalitetssikring av hesteholdet er ønsket fra bransjens side og det bør følges opp med utdanningstilbud for å møte bransjens kompetansebehov.

Tilbyder nevner ikke i søknaden at travtrentere som ønsker profesjonell trenerlisens må ha bestått eksamen ved travtrenterutdanningen.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør:

- beskrive utdanningstilbudets relevans bedre, med vekt på å forklare de utfordringene og kravene som travtrenteryrket innebærer, utover de som inngår i et eventuelt kvalitetssikringsregelverk
- nevne at travtrentere som ønsker å ta ut profesjonell trenerlisens må ha bestått travtrenterutdanningen

3.2.4 Opptakskrav (kriterium 4)

«Opptakskravet skal samsvare med det faglige innholdet og de læringsmål som utdanningstilbudet bygger på.

- Utdanninger i fag/fagområde som på videregående opplæringsnivå ender med fag- eller svennebrev eller yrkeskompetanse, skal på fagskolenivå bygge på fag- eller svennebrevet, yrkeskompetansen eller tilsvarende realkompetanse.
- Realkompetansevurdering av søkere skal skje etter gitte retningslinjer som inneholder informasjon om hvilke fag og kvalifikasjoner i det formelle opptaksgrunnlaget som vurderes og hvordan nivået på kvalifikasjonene i realkompetansesammenheng fastsettes.»

Presentasjon

Opptakskrav til studiet er fullført og bestått fagutdanning i hestefag eller annen fullført og bestått videregående utdanning og dokumentert hestefaglig realkompetanse. Det presiseres i søknaden at

læringsutbyttene bygger videre på læringsutbyttet fra videregående opplæring. Tilbyder har utarbeidet formelle opptakskrav til studiene sine og disse er beskrevet i «Komplett reglement for studenter ved Norsk Hestesenter». Her finnes også eget opptaksreglement for krav til vurdering av realkompetanse. Rangeringsprøve kan benyttes dersom det er flere søkere til utdanningen enn antall studieplasser.

Vurdering

Opptakskravene er *fagutdanning hestefag* fra videregående skole eller hestefaglig realkompetanse.

Opptaksreglementet er utformet på en måte som sikrer god vurdering av søkerne. Dette vil trolig bidra til et godt faglig nivå på studentene og realkompetansevurderingen virker godt ivaretatt. Reglementet virker forståelig for potensielle søkere til utdanningen.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.3 Faglig innhold

3.3.1 Planen for utdanningstilbudet (kriterium 6)

«Planen for utdanningstilbudet skal beskrive utdanningstilbudet som en helhet og må:

- inneholde navn, mål, omfang, faglig innhold - herunder praksis, lærestoff, undervisningsformer og arbeidsmetoder lærerstøttet undervisning og selvstudier/egenarbeid, forventet arbeidsmengde for studentene og vurderingsordninger.
- beskrive sammenhengen mellom de forskjellige fag, deler og kvalifikasjoner som inngår eller kan inngå i utdanningstilbudet.
- være utformet slik at studentene kan kontrollere at de får det utdanningstilbudet de er lovet.»

Presentasjon

Planens innhold

Navnet på studiet er *travtrener* og dette navnet brukes konsekvent i planen og søknadskjemaet.

Læringsutbyttene for utdanningen kommer til uttrykk, i søknaden og planen, som helhetlige læringsutbytter. Det finnes i tillegg læringsutbytter for de enkelte studieemnene som inngår utdanningen.

Studieemnene deles inn i:

- hest og hestehold
- stalldrift
- løpskjøring
- treningslære og trening av travhest
- økonomi og administrasjon
- markedsføring og kommunikasjon

- prosjektoppgave (faglig fordypning)
- praksis

Prosjektoppgaven omtales som en tverrfaglig del av studiet. Det er nærliggende å tro at emnet «praksis» også vil inneha tverrfaglige temaer.

Studiets omfang er oppgitt til å være på 42 uker. Timetall er oppgitt under hvert enkelt emne slik:

- Hest og hestehold, 350 timer
- stalldrift, 310 timer
- løpskjøring, 100 timer
- treningslære og trening av travhest, 120 timer
- økonomi og administrasjon, 290 timer
- markedsføring og kommunikasjon, 100 timer
- prosjektoppgave, 120 timer
- praksis, 225 timer
- «andre emner, tiltak og aktiviteter» 78 timer.

Totalt tidsbruk er lik 1693 timer. Dette er i overenskomst med NOKUTs krav til timetall for en ettårig utdanning. Tilbyder oppgir at studentenes ansvar for to hester ikke er tatt med i timetallet for studiet. Det kan derfor være grunn til å anta at normert timetall vil overstige 1800 timer, som er NOKUTs øvre krav til timetall for en ettårig utdanning. Tilbyder oppgir fordeling av timetallet til å være: 30 % selvstudium/egenaktivitet, 30 % praktisk arbeid på campus og 40 % lærerstøttet undervisning.

Sammenhengen i planen

Den helhetlige læringsutbyttebeskrivelsen for studiet sier noe om sammenhengen mellom de ulike delene av studiet. Det fremkommer god sammenheng under beskrivelsene av emnene. De ulike studieemnene er beskrevet slik at de legger vekt på nytteverdi for travtrenervirksomhet. Det er særlig viktig i omtalen av de emnene som omhandler økonomi og markedsføring at disse har en fagligvinkling til hestehold og travsport. Dette gjøres også i planen for utdanningen.

Om planen er kontrollerbar

Planen begynner med en beskrivelse av det overordnede læringsutbyttet for studiet. Den omtaler videre «målgrupper og opptakskrav». Utdanningsplanen omhandler også studiets lengde, nivå, undervisningsmetoder, arbeidsformer, praksis og vurdering. De enkelte studieemnene beskrives til slutt i planen med en detaljert beskrivelse av hvert emne. Her finnes svært detaljerte beskrivelser av de ulike studieemnene. I beskrivelsen inngår delemner, arbeidsformer, arbeidskrav, læringsutbytte, vurderingsform og litteraturliste oppgitt med antall sider lærestoff.

Vurdering

Planens innhold

Navn: Navnet på studiet brukes konsekvent i plan og søknad.

Utbytte: Læringsutbyttene og sammenheng mellom planen og læringsutbyttene beskrives nærmere under kriterium 7. De overordnede læringsutbyttene utfylles med en beskrivelse av læringsutbyttene for de ulike studieemnene og disse har god sammenheng med planen for studiet for øvrig.

Omfang: Totalt tidsbruk for studiet er i følge planen 1693 timer. Planen nevner at studentene har ansvar for to hester under studiet og at dette ikke inngår i normert timetall. Det er ikke presisert i planen hvorvidt dette er et obligatorisk arbeidskrav og hvordan dette ansvaret inngår i studiet med læringsutbytte, arbeidsmetoder og vurdering. Planen skal være utformet slik at studentene kan kontrollere at de får den utdanningen de er lovet. Derfor må planen også beskrive hvordan ansvaret for to hester inngår i studiet, og hvor mye arbeidstid ansvaret utgjør. Det skal ikke være tilleggskrav utover normert arbeidstid. Når det gjelder litteratur i studiet er dette oppgitt til å være 3254 sider med hovedsakelig norsk litteratur. En student som velger å lese alt vil sannsynligvis måtte bruke mellom 300 og 500 timer på dette, avhengig av den enkeltes lesehastighet. Deler av den henviste litteraturen er også å betrakte som oppslagsverk som nødvendigvis ikke leses fra perm til perm. Det er ikke spesifisert hvordan emnet praksis inngår i fordelingen av timetallet. Det må fremkomme av utdanningsplanen hvor stor andel praksisen utgjør.

Arbeidsmetodene og arbeidskravene er allsidige og varierer mellom å være teoretiske og praktiske, både innen og mellom studieemnene. Mappedvurdering er særskilt beskrevet i planen og er tenkt gjennomført i emnene «hest og hestehold» og «stalldrift». Bruk av mappedvurdering fordrer også bruk av mappepedagogikk under arbeidet med emnet. Mappedpedagogikk er en arbeidsmetode og en vurderingsform som vil kreve mye arbeid av både studenter og lærere. Arbeidsmetoden krever at studenter og lærer har klart for seg hva den enkelte student skal kunne og hva hun/han må gjøre for å nå læringsutbyttene. Prosjektoppgave (faglig fordypning) er et eget studieemne og skal kobles til praksisen, slik at teoretiske kunnskaper og praktiske ferdigheter knyttes sammen. Det stilles som krav til at oppgaven skal være på minimum 30 sider. Vi mener at dette er i overkant for et emne hvor timetallet er 120 timer og anbefaler derfor at omfanget reduseres.

Vi ser på arbeidsmengden som realistisk for å nå læringsutbyttene i emnene. Siden timetallet er satt til 1693 timer, er det mulig å arbeide noe mer med deler av studiet uten å gå utover normert arbeidsmengde for fagskolestudenter, som er mellom 1 500 og 1 800 timer per hele studieår. Men når ansvar for to hester i studietiden er unntatt fra timetallet, innebærer dette gjerne at arbeidstiden overskrides. Det kommer ikke fram hvor mye tid arbeidet med hestene utgjør. Det er også slik at bruk av arbeidsformer som innebærer mappe- og innleveringsoppgaver i flere emner vil bidra til mye arbeid for enkelte av studentene. Siden studiet skal forberede studentene til å drive egen travtrenervirksomhet, som er et svært praktisk orientert yrke, bør det vurderes å bruke mindre tid på store innleveringsarbeider og heller erstatte dette med muntlige fremlegg. Det kan være individuelle fremlegg eller som grupper.

Det er sammenheng i planen og den er kontrollerbar

Beskrivelse av emner: Studieemnene er beskrevet på en måte som synliggjør læringsutbyttet for de enkelte emnene på en tydelig måte for studentene. De ulike studieemnene henger godt sammen og tar for seg vesentlige temaer innen travtreneryrket. Vi mener imidlertid at det er unødvendig å bruke hele 30 % av normert arbeidstid til stallarbeid på campus. Særlig fordi det stilles krav til studentene om fagkompetanse i hestefag eller realkompetanse.

Planen har en god sammenheng i beskrivelsen av studiet og bør være forståelig for studentene på de fleste områder. Det er imidlertid uklareheter angående studiets omfang og fordeling av arbeidstidene, som nevnt tidligere. Planen gir inntrykk av et større omfang enn hva som er normert og tillatt for en fagskoleutdanning. Dette kan tilbydere kompensere for ved å redusere omfanget av prosjektoppgaver og stallarbeid på campus.

Konklusjon

Nei, kriteriet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må:

- tydeliggjøre hva ansvar for to hester under studiet innebærer, og hvor mange timer med arbeid ansvaret utgjør
- sette praksis inn i den veiledende timefordelingen

Tilbyder bør:

- vurdere å senke kravet til prosjektoppgaven, fra å være minimum 30 sider
- tydeliggjøre for studentene hvilke oppgaver som skal/kan vurderes under mappevurderingen
- vurdere å erstatte noen skriftlige innleveringsarbeider med muntlige fremføringer, enkeltvis eller i grupper, på seminarer eller liknende
- redusere omfanget på 30 % av normert arbeidstid, som er satt til stallarbeid på campus

3.3.2 Sammenheng mellom plan og læringsutbytte (kriterium 7)

«Utdanningstilbudets innhold skal være dekkende og relevant for å nå læringsmålene og aktuell i forhold til utviklingen innen yrkesfeltet.»

Presentasjon

Studentene skal etter endt utdanning kunne etablere og drive travstall, med spesiell vekt på trening av travhester. Utdanningen inneholder emner som omhandler hest og stalldrift, den består i tillegg av to studieemner innen trening av travhest og løpskjøring. I tillegg finnes to emner innen økonomi og markedsføring. Studentene gjennomfører en praksisperiode i eget emne og ett emne i prosjektarbeid skal være koblet opp mot denne praksisperioden. Studiet skal dermed være egnet til å gi studentene grunnleggende kompetanse for å drive travtrenervirksomhet.

Vurdering

Utdanningen er yrkesrettet, fordi den tar opp sentrale emner ved drift av travstall. Siden travtreneryrket er et yrke hvor man stadig må videreutvikle sin kompetanse, er det en fordel at læringsutbyttene er formulert med tanke på dette. Dette gjelder særlig de helhetlige læringsutbytteformuleringene innen *generell kompetanse*. I hovedsak er forholdet mellom utdanningen og læringsutbyttene tilfredsstillende.

Det er imidlertid grunn til å vurdere taksonomiene i læringsutbyttebeskrivelsen nærmere. Under *kunnskaper* finnes formuleringen «har gode kunnskaper om» i forbindelse med genetikk, hesteavl, anatomi og fysiologi. Det er urealistisk å tro at studenten vil ha behov for gode kunnskaper innen fagområdet genetikk som praktiserende travtrener. Går man inn i emnebeskrivelsene for å se hva de ulike emnene innebærer, er det heller ikke noe som tyder på at studentene undervises i og kan tilegne seg gode kunnskaper innen fagområdet genetikk. Noe av det samme kan sies om fagområdene sykdomslære, anatomi og fysiologi, som utgjør 25 % av emnet «hest og hestehold». Her er også dopingbestemmelser og hestens atferd nevnt som temaer. Disse vil vanligvis ikke forstås som temaer

innen fagområdene sykdomslære, anatomi og fysiologi. For disse fagområdene kreves også gode kunnskaper. Dette er svært viktige fagområder for travtreneryrket og bør vektlegges mer enn hesteavl og genetikk, som har den samme grad av måloppnåelse, gode kunnskaper, i følge planen.

Innenfor emnet «økonomi og administrasjon» er læringsutbyttene under *kunnskaper* i det helhetlige læringsutbyttet beskjedne, sett i forhold til planens innhold og kravene til travtreneryrket. Særlig gjelder dette kunnskaper innen temaet bedriftsøkonomi, hvor det i følge planen undervises i om lag 150 timer. Temaet som omhandler blant annet finansiering og lønnsomhetsvurderinger er ikke nevnt som læringsutbytte under *kunnskaper*.

Planen gir inntrykk av å være mer relevant for travtreneryrket enn flere av læringsutbytteformuleringene tilsier. Selv om de ulike studieemnene også er med på å forklare nærmere hva som skal til for å nå læringsutbyttene, er det viktig at det helhetlige læringsutbytte er presist formulert. NHS må derfor gå igjennom læringsutbyttene og fagområdene i utdanningsplanen, og utarbeidet disse så de er mer egnet for travtreneryrket.

Konklusjon

Nei, kriteriet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må utforme de overordnede og emnespesifikke læringsutbytter i utdanningsplanen så de er mer i tråd med travtreneryrket.

3.4 Undervisning, tilrettelegging og arbeidsformer

3.4.1 Undervisningsformer og arbeidsmetoder (kriterium 8)

«Undervisningsformer og arbeidsmetoder skal være tilpasset opptakskrav og mål.

- Lærernes undervisningsformer og studentenes arbeidsmetoder skal være varierte og bygge på den modenheten studentene har oppnådd som elev eller lærling i videregående opplæring. Alle former og metoder skal beskrives, herunder tilrettelegging for og gjennomføring av e-læring og fjernundervisning.»

Presentasjon

Det legges vekt på varierte undervisningsformer og arbeidsmetoder. Dette oppnås gjennom praktiske øvinger, skriftlige rapporter, forelesninger, dialogpreget undervisning, gruppearbeid, prosjektarbeid med tverrfaglig fokus, problembasert læring, «cases», demonstrasjoner, øvinger og selvstudium. De ulike arbeidsformene benyttes i variert grad i de ulike emnene. Det er også mulighet for å benytte tilrettelagte arbeidsmetoder ut fra spesielle behov hos elevene.

Obligatoriske praksisrettede øvelser, veiledning, presentasjoner og studentoppgaver er viktige elementer i studiet. Studentene skal jobbe med en prosjektoppgave. Dette setter krav til selvstendig arbeid, refleksjon og integrering av teori og praktisk innsikt.

Målet med undervisningsformene og arbeidsmetodene er å få frem nye kunnskaper, ferdigheter, erfaringer, kritisk tenkning og problemløsning hos studentene.

NHS benytter den nettbaserte læringsplattformen Fronter. Det er tilgang på trådløst nettverk og nødvendig AV-utstyr i alle undervisningsrommene. Det finnes PC-er tilgjengelig på skolen, men alle studenter oppfordres til å ta med egen bærbar PC til studiet.

Det inngår relevante ekskursjoner i opplæringen.

Vurdering

Utdanningsplanen gir en god oversikt over ulike undervisningsformer og arbeidsmetoder. Skolens tilrettelegging for e-læring og bruk av IKT i læringssituasjonen er etter dagens standard. Man må kunne forvente at studentene selv stiller med bærbar PC. Det er en forutsetning for utbytte av e-læring og IKT at de ansatte behersker disse arbeidsmetodene og bruker de aktivt i undervisningen.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør konkretisere temaer for, og forventet læringsutbytte av, relevante ekskursjoner.

3.4.2 Det pedagogiske opplegget (kriterium 9)

«Det pedagogiske opplegget skal sørge for oppfølging av studentene både som gruppe og som individ og skal så langt det er mulig og rimelig, tilrettelegges etter enkeltstudenters særskilte behov.»

Presentasjon

Stor lærertetthet per student skal være med på å sikre et godt differensiert faglig tilbud. Det legges vekt på de praktiske disiplinene. For å fange opp spesielle behov hos studentene legges det opp til enkeltvis samtale med hovedlærer, samt en oppstartsamtale med rektor.

NHS vurderer det dit hen at de har mulighet for utstrakt tilrettelegging for studenter med spesielle behov av typen fysiske handikap, lese og skrivevansker og psykiske problemer.

Vurdering

Det er positivt at NHS har muligheten for tilrettelegging for studenter med spesielle behov. Inntakssamtalene er med på å sikre et godt tilbud til alle studentene både som gruppe og enkeltvis. Individuelle opplæringsplaner/oppfølgingsplaner for den enkelte student vil kunne kvalitetssikre opplæringstilbudet.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør utarbeide helt konkrete og forpliktende opplæringsplaner/oppfølgingsplaner for hver enkelt elev, der hovedfokus ligger på læringsutbytte for den enkelte student.

3.4.3 Praksis (kriterium 10)

Praksis skal være beskrevet i planen som ethvert annet faglig element, og være relatert til de kvalifikasjoner studenten skal få gjennom sin utdanning.»

Presentasjon

Det fremgår av søknaden fra NHS at det legges stor vekt på praksis som opplæringsform. Denne skal knyttes tett opp til den teoretiske undervisningen. Praksis skal skje både på campus med veiledning fra faglærer, og ute i praksisplasser hos samarbeidende travtrenere. Praksis hos bedrifter gjennomføres i 2. semester for at studentene på best mulig måte kan utprøve teorikunnskapene. Den delen av praksis som foregår på campus omhandler arbeid med treningslære og prosjektoppgave med faglærer til stede. Studentene kan søke om ønsket praksissted, og blir fortrinnsvis utplassert med to til hver samarbeidsstall. Praksisperiodens varighet hos travtrenere er seks uker.

NHS har ansvaret for både den administrative og faglige tilretteleggingen i praksisperioden. NHS har også ansvar for samarbeidsmøter mellom representanter for praksisstedene, studentene og lærere ved skolen. Det skal foreligge en formell kontrakt mellom NHS og travtreneren for praksisopplæringen.

Praksisperioden skal være veiledet, variert og vurdert. Praksisen blir vurdert som bestått eller ikke bestått. Vurderingen fastsettes av praksisveileder ved praksisstedet, sammen med hovedlærer i trav ved NHS.

Vurdering

Intensjonene for en utvidelse av studiet er god. Denne utvidelsen med hovedvekt på praksis virker godt begrunnet og vil sannsynligvis styrke studentenes utviklingsmuligheter innen faget. For å sikre læringsutbytte skal det gjennomføres forventningssamtaler før praksisøkter, og individuelle veiledningssamtaler etter gjennomførte praksisøkter. Det er imidlertid ikke lagt frem noen plan for gjennomføring av og innhold i disse samtalene. Det skal også benyttes veiledningsdokument til forberedelse av praksisøkter. Det er ikke redegjort for hva dette dokumentet skal inneholde.

Det foreligger en liste med åtte travtrenere som skal fungere som praksisveiledere, samt en avtale om praksisopplæring mellom ansvarlig travtrener og NHS. Det er ikke nevnt noe om krav for utvelgelse av samarbeidende travtrenere. I avtalen for praksis blir det nevnt at treneren skal ha et aktivt samarbeid, og god kontakt med NHS. Det blir ikke konkretisert hva dette innebærer, eller hvor ofte det skal være kontakt mellom disse. Det er heller ikke fastsatt noen krav om dokumentasjon for veiledningen som skal foregå på praksisstedet.

Fagskolen påtar seg ansvaret for skoling av de som skal utføre praksisveiledning, og for å holde faglige samlinger for disse ved fagskolen. Det er viktig at studentene får like betingelser ute på praksisplassene. Det er ikke redegjort for hva som kreves av praksislærerne eller hvordan opplæringen av disse skal gjennomføres. Dette må gjøres.

Konklusjon

Nei, kriteriet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må:

- utarbeide bedre dokumentasjon for opplæring og kontakt mellom NHS og praksisveileder med tanke på å sikre faglig likt utbytte for alle studentene
- fremlegge fastsatte krav for dokumentasjon av gjennomføringen på praksisplass

Tilbyder bør legge til rette for en søknadsprosess i forkant av utvelgelse av praksissteder, slik at man sikrer motiverte travtrenere for opplæringen.

3.4.4 Undervisningspersonalets størrelse (kriterium 11)

«Undervisningspersonalet må være stort nok og stabilt nok til å gjennomføre fastsatt undervisning.»

Presentasjon

Oversikt over personalet med navn og stillingsprosent i utdanningen er vedlagt søknaden.

Tilbyder oppgir i søknaden at total årsverksinnsats for undervisningspersonalet tilknyttet utdanningstilbudet er på fire årsverk.

Forholdstallet mellom faglig ansatte og studenter er i søknaden oppgitt til å være 4 stillinger på 15 studenter.

Vurdering

Tilbyder ser ut til å ha stort nok antall ansatte til å ivareta undervisningen ved studiet. Flere av de ansatte ser ut til å ha kompetanse som til en viss grad kan utfylle hverandre. Dette gjør at utdanningsløpet kan holdes i gang selv om en ansatt skulle bli syk.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.4.5 Undervisningspersonalets kompetanse (kriterium 12)

«Undervisningspersonalet som skal være knyttet til utdanningstilbudet må samlet ha kvalifikasjoner til å gi den undervisning som følger av planen.

Undervisningspersonalet må dokumentere:

- formell eventuell realkompetansevurdert utdanning som er høyere enn det det undervises i, dog aldri lavere enn tilsvarende toårig fagskoleutdanning
- pedagogiske kvalifikasjoner utdanning og erfaring på det nivå som undervisningen krever
- digital kompetanse i det omfang som undervisningen krever
- yrkeserfaring som gjør at undervisningen knyttes opp mot, og relateres til, dagens yrkesfelt.»

Presentasjon

Vedlagt søknaden finnes oversikt over undervisningspersonalet hvor de ansatte er oppgitt med navn og stillingsprosent i det aktuelle studiet. Tilbyder har i tillegg lagt ved «Krav for fast tilsetning i undervisningsstilling ved NHS». Det ser ut til at kravene til formell utdanning eller realkompetanse er oppfylt for undervisningspersonalet. Praktisk pedagogisk utdanning er det derimot færre som innehar. I følge søknaden innehar seks av femten personer som skal undervise ved travtrenerutdanningen denne kompetansen i dag. Ansatte ved Norsk Hestesenter «vil få tilbud gjennom jobben» står det oppført i oversikten, og dette er en forutsetning for fast tilsetning i følge «Krav for fast tilsetning i undervisningsstilling ved NHS».

Digital kompetanse finnes i en eller annen form hos alle ansatte ved utdanningen.

De ansatte har en yrkeserfaring som gjør at undervisningen har gode forutsetninger for å bli relevant og aktuell for travtrenerutdanningen.

Vurdering

Beskrivelsen av det pedagogiske personalet er detaljert. De fleste har sin undervisning innen trav og hestefaglige emner. Det er naturlig for oss å anta at disse fagområdene vil inneholde mer praktiske øvelser og derfor kreve mer personalressurser.

Pedagogisk kompetanse er viktig. Læringsutbyttebeskrivelsen og utdanningsplanen beskriver et pedagogisk opplegg som krever et tverrfaglig undervisningsopplegg. Dette vil kreve et samkjørt personale når det gjelder pedagogisk tenking og praksis. At seks av femten av undervisningspersonale ved studiet ikke innehar pedagogisk kompetanse er en motsetning i så måte. Det er viktig at tilbyder opprettholder kravet om pedagogisk kompetanse hos sine faste ansatte. Det burde også vært arbeidet med å heve kompetansen på dette området hos de øvrige ansatte ved studiet.

Det er særlig viktig at de ansatte som er involvert i bruk av Fronter har opplæring i bruk av denne læringsplattformen og at de ansatte legger fellesretningslinjer for denne bruken. Ved bruk av mapper er dette særlig viktig da studentene skal gis tilbakemeldinger gjennom Fronter. Ulik praksis og bruk av Fronter vil lett kunne virke forvirrende på studentene.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør arbeide for å øke den pedagogiske kompetansen hos personale.

3.5 Eksamen og vitnemål

3.5.1 Eksamens- og vurderingsordningene (kriterium 13)

«Eksamens- og vurderingsordningene skal være tilpasset utdanningstilbudet og dets mål.»

Presentasjon

Mappevurdering benyttes i emnene «hest og hestehold» og «stalldrift». Disse emnene karakter settes på en skala fra A-F. I emnene «treningslære og trening av travhest», «økonomi og administrasjon» og «markedsføring og kommunikasjon» er eksamensformen skriftlig eksamen med karakterer A-F. «Prosjektoppgave (faglig fordypning)» vurderes med 80 % vekt på oppgave og 20 % vekt på muntlig prøve. I emnet «løpskjøring» vil eksamen gis som en praktisk prøve som vurderes med «bestått» / «ikke bestått». Samme vurdering benyttes i «praksis». Praksisveileder og hovedlærer i trav ved NHS avgjør om studentene skal gis «bestått» / «ikke bestått» i emnet «praksis». I beskrivelse av emnet beskrives prosedyrer ved vurderingen «ikke bestått». Det er særlig viktig at studentene gjøres klar over forutsetningene for å oppnå karakteren «bestått» ved bruk av denne vurderingsformen.

I flere av emnene er det fastsatt arbeidskrav som må være fullført før eksamen i emnet kan avlegges.

Vurdering

Ulike eksamens- og vurderingsordninger vil bli benyttet ved studiet. Vurderingsformene virker godt egnet for de ulike emnene. Det er tydelige læringsutbytter i de ulike emnene og dette vil være hjelpe studentene med å sette seg inn i hva som skal vurderes. Det er særlig viktig å legge vekt på mappepedagogikk som arbeidsmetode i forbindelse med mappevurdering. I følge tilbyder vil studentene ha medvirkning når det gjelder hvilke arbeider som skal legges frem for sluttvurdering. Dette anses som viktig for at denne vurderingsformen skal fungere optimalt.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.5.2 Sensorenes kvalifikasjoner (kriterium 14)

«Sensorer skal ha kvalifikasjoner som sikrer at vurderingen av studentene skjer på en upartisk og faglig betryggende måte.»

Presentasjon

Vedlagt søknaden er tilbyders krav til sensorer. Disse inneholder krav til formell utdanning, realkompetanse og dokumentert vurderingskompetanse. For sensorene gjelder de samme kvalifikasjonskravene som for lærerne/instruktørene, med unntak av krav til praktisk pedagogisk kompetanse hos sensorer. Sensorene blir oppnevnt av styret.

Vurdering

Tilbyder har strenge faglige krav til sine sensorer, dette gjelder både formell- og realkompetanse. Realkompetansevurderingen foretas av rektor og en annen kvalifisert person. De gjennomgår flere forhold, blant annet læringsutbytte og pensum for de aktuelle fagene eller aktivitetsområdene. Det vil også bli avholdt en samtale med sensor hvor læringsutbyttet og kompetansekravet blir sammenlignet

med sensors kompetanse innen det aktuelle emnet. Det siste anser vi som nødvendig, hvis tilbyder skal ha en reell mulighet til å sikre sensors vurderingskompetanse.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.6 Infrastruktur

3.6.1 Undervisningslokalene (kriterium 15)

«Lokalene inklusive spesialrom, utstyr og infrastruktur skal være tilstrekkelige i antall og størrelse til at undervisningen kan gjennomføres som forutsatt.

- Det gjelder både egne og leide lokaler. Utrustningen må være slik at den bidrar til å yrkesrette utdanningstilbudet.»

Presentasjon

Tilbyder oppgir å ha seks undervisningslokaler beregnet for «teoriundervisning». Lokalene oppgis å ha moderne audiovisuelle hjelpemidler. I tillegg finnes grupperom. Tilbyder har eget bibliotek i tilknytning til et av undervisningsrommene. Til å utføre den praktiske opplæringen oppgir tilbyder følgende fasiliteter: Travbane, rettstrekke, ridehus/ridestier, staller, smie, verksteder og luftegårder.

Vurdering

Tilbyder har godt egnede lokaler til å gjennomføre den teoretiske undervisningen ved studiet. Staller, luftegårder og travbane/rettstrekke antas å dekke behovet for praktiske læringsarenaer. Utfra oversikten som tilbyder har vedlagt i søknaden og Vår kjennskap til lærestedet, ser vi ingen mangler på fasiliteter for å gjennomføre travtrenerutdanningen.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.6.2 IKT-tjenester (kriterium 16)

«Tilbyders IKT-tjenester må ha tilstrekkelig kvalitet og omfang til at opplæringen kan gjennomføres som forutsatt.»

Presentasjon

Det er tilrettelagt for bruk av PC i undervisningsrommene og på internatet. Studentene får opplæring i bruk av Fronter. Tilbyder har PC og skriver/kopimaskin tilgjengelig for studenter og egen IT-ansvarlig

som er behjelpelig ved tekniske problemer. Tilbyder oppgir at det i studentevalueringer aldri har fremkommet mangler ved tilgang til IKT-tjenester.

Vurdering

I dag eier de aller fleste sitt eget datautstyr, det er derfor rimelig å anta at studentene til studiet vil ha egen PC. Vi finner det ikke urimelig at tilbyder oppgir ovenfor studentene at det er ønskelig at de bringer med seg egen PC til studiet. Det er nødvendig å tilby opplæring i bruk av Fronter siden det finnes ulike læringsplattformer i bruk ved videregående og grunnskole og studentene kan dermed ha ulike forutsetninger for å ta i bruk Fronter.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.6.3 Tilgang på aktuell informasjon (kriterium 17)

«Studentene og lærerne må ha god nok tilgang på tjenester som sikrer aktuell informasjon.»

Presentasjon

Tilbyder har eget bibliotek ved studiestedet og det arbeides med å videreutvikle dette tilbudet slik at bibliotekarer fra andre biblioteker kan tilby litteratursøk og fjernlån. Det er søkt kontakt med Høgskolen i Hedmark med sikte på tilknytning til BIBSYS. Tilbyder abonnerer i tillegg på tidsskrifter, holder fagbøker og CD-er.

Vurdering

Tilgang på informasjon og fagstoff er svært viktig på alle tertiære studier. Det er derfor bra at tilbyder arbeider for å utvikle dette tilbudet til studentene. Det virker som om tilbyder er godt i gang med å bygge opp sin kunnskapsbase.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.6.4 Faglig samarbeid (kriterium 18)

«Tilbyder skal ha lokalt eller regionalt samarbeid med yrkesfeltet, eller være med i faglige nettverk som knytter utdanningstilbudet opp mot samfunns- og næringsliv.»

Presentasjon

Det er lagt ved samarbeidsavtaler mellom NHS og Det Norske Travselskap (DNT) samt Valle Videregående Skole. Medlemskap i European Trotting Schools Association (ETSA) er det orientert om. Foruten disse avtalene omtales også samarbeid med Biri Travbane, Lena videregående skole, ulike videregående skoler med naturbrukslinjer og spesielt Melsom og Øksnevad, Wången travskole i Sverige, Fagskolen Veia og Fagskolen Innlandet-avdeling Gjøvik, Universitetet for miljø- og biovitenskap, og Heimer (som er leverandør av utstyr til hest og rytter).

Det er kun to av avtalene som er dokumentert, og som definerer innhold og utbytte av samarbeidet.

Det er ikke nevnt noen interesseorganisasjoner som samarbeidspartnere.

Vurdering

Travtreneryrket er i stadig utvikling, derfor er det viktig at utdannelsen forbereder studentene best mulig på hvor og hvordan de skal innhente informasjon. Samarbeidspartnere bør være sentrale i forbindelse med nettverksbygging, forskning, nytenking og relevant utveksling av erfaringer knyttet til yrket.

Samarbeidsavtalene virker uklare og lite formelle. Det fremkommer i liten grad hva de ulike samarbeidspartnerne kan tilføre av kunnskap/erfaringer til travtrenterstudentene.

Flere av samarbeidspartnerne som er nevnt ligger på videregående skole nivå. Travtrenterutdannelsen skal som en fagskoleutdanning ligge på et tertiært nivå, det vil si over videregående utdanning. Ut fra dette virker formålet med valg av enkelte samarbeidspartnere noe uklart.

Wången travskole er Sveriges svar på NHS. Det nevnes et spesielt nært samarbeidsforhold mellom Wången og NHS, men det fremkommer ingen samarbeidsavtale. I et forholdsvis lite fagmiljø bør det være naturlig å se på muligheter for et tettere samarbeid og utveksling av undervisningsopplegg og erfaringer.

DNT nevnes som en nær samarbeidspartner. DNT påtar seg undervisningsoppdrag med orientering om organisasjonen, regelverk, dopingbestemmelser etc. Innholdet i avtalen bør konkretiseres. Det bør fremgå tydelig hvilke emner DNT påtar seg ansvar for opplæring i. DNT er sentralforbundet for travsport i Norge, og det er DNT som utsteder travtrenterlisenser.

Avtalen som dokumenterer samarbeidet mellom DNT og NHS er datert 15. februar 2012, og undertegnet generalsekretær i DNT. Vi finner dette merkelig da undertegnende fra DNTs side på daværende tidspunkt ikke besatt tittelen generalsekretær. NHS må redegjøre for dette forholdet.

Konklusjon

Nei, kriteriet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må:

- redegjøre for det påpekte forholdet i samarbeidsavtalen mellom NHS og DNT
- utarbeide bedre og mer konkrete samarbeidsavtaler med partnere som ligger på et høyere kompetansenivå enn videregående skole

3.7 Oppsummerende vurdering og konklusjon fra de sakkyndige

Tilbyder må:

- sørge for at læringsutbyttene og det faglige innholdet er i samsvar med hva man kan forvente av utdanningen, jamfør kriterium 7 (sammenhengen mellom plan og læringsutbytte).
- tydeliggjøre hva ansvar for to hester under studiet innebærer, og hvor mange timer med arbeid ansvaret utgjør
- sette praksis inn i den veiledende timefordelingen
- utforme de overordnede og emnespesifikke læringsutbytter i utdanningsplanen så de er mer i tråd med travtreneryrket
- utarbeide bedre dokumentasjon for opplæring og kontakt mellom NHS og praksisveileder med tanke på å sikre faglig likt utbytte for alle studentene
- fremlegge fastsatte krav for dokumentasjon av gjennomføringen på praksisplass
- redegjøre for det påpekte forholdet i samarbeidsavtalen mellom NHS og DNT
- utarbeide bedre og mer konkrete samarbeidsavtaler med partnere som ligger på et høyere kompetansenivå enn videregående skole

Tilbyder bør:

- flytte læringsutbyttet «kan drive en profesjonell travtrenoerstell med ulike trenings- og driftsformer» fra *kunnskaper* til *generell kompetanse* i den helhetlige læringsutbyttebeskrivelsen
- beskrive utdanningstilbudets relevans bedre, med vekt på å forklare de utfordringene og kravene som travtreneryrket innebærer, utover de som inngår i et eventuelt kvalitetssikringsregelverk
- nevne at travtrenere som ønsker å ta ut profesjonell trenerlisens må ha bestått travtrenoerutdanningen
- vurdere å senke kravet til prosjektoppgaven, fra å være minimum 30 sider
- tydeliggjøre for studentene hvilke oppgaver som skal/kan vurderes under mappevurderingen
- vurdere å erstatte noen skriftlige innleveringsarbeider med muntlige fremføringer, enkeltvis eller i grupper, på seminarer eller liknende
- redusere omfanget på 30 % av normert arbeidstid, som er satt til stillarbeid på campus
- konkretisere temaer for, og forventet læringsutbytte av, relevante ekskursjoner
- utarbeide helt konkrete og forpliktende opplæringsplaner/oppfølgingsplaner for hver enkelt elev, der hovedfokus ligger på læringsutbytte for den enkelte student
- legge til rette for en søknadsprosess i forkant av utvelgelse av praksissteder, slik at man sikrer motiverte travtrenere for opplæringen
- arbeide for å øke den pedagogiske kompetansen hos personale

4 Tilvarsrunde

NOKUT mottok 4. februar 2014 tilbakemelding fra søkeren, på de sakkyndiges vurdering i utkast til tilsynsrapport.

Søkerens tilbakemelding på den sakkyndige vurderingen og den sakkyndige tilleggsvurderingen i forbindelse med de opprinnelig underkjente kriteriene presenteres under.

4.1 Søkerens tilbakemelding

Vi ser at de sakkyndige har påpekt forhold som vi er enige i og som vi nå har utviklet videre blant annet praksis. Vi vil her gi tilsvaret til de punkter som er påpekt i rapporten.

Reglement

Vi har revidert § 14 om innpassing og fritak i Eksamensreglementet. Endringene er vedtatt av Styret ved NHS og vedlegges.

Oppsummering

Komiteen skriver: «Videre må dokumentasjon av praksisverter gjøres bedre, slik at studentene er sikret et likeverdig faglig utbytte. Når det gjelder faglig samarbeid savnes partnere som kan tilføre utdanningen en høyere kompetanse gjennom forskning og utviklingsarbeid.»

Vi er enig i det som bemerkes her og derfor er det utviklet en praksisplan og partneravtale om praksis for å sikre at kvaliteten blir god på praksisgjennomføringen og for å sikre at studentene får et likeverdig faglig utbytte. I følge fagskoleloven trenger ikke undervisningen være forskningsbasert, men vi mener at det er viktig at studentene får kjennskap til forskningsresultater på området. Når det gjelder samarbeid med høyere utdanningsinstitusjoner har vi en samarbeidsavtale med UMB [Universitetet for miljø- og biovitenskap], fra 2014 NMBU [Norges miljø- og biovitenskapelige universitet], om samarbeid med bachelorstudiet hest som innebærer at noen av de praktiske modulene gjennomføres på Starum. Noen studenter kombinerer opphold ved NHS med skriving av bachelor-/masteroppgave. Lærere fra NMBU benyttes som forelesere inn i våre fagskoleutdanninger, bl.a. føringslære, og våre studenter og ansatte får derved kunnskap om forskningsresultater og oppdatert kunnskap på feltet. Fagskolestudentene ved NHS har årlig ekskursjon til NMBU (Veterinærhøgskolen) med et godt faglig opplegg. Dette har foregått de siste fem årene uten at det er noen samarbeidsavtale omkring dette. Det er en nær relasjon til dette meget kompetente miljøet og rektor ved NHS har de siste to årene sittet i Rådet for samarbeid med arbeidslivet (RSA) med vekt på revisjon og utvikling av studieplanen for Veterinærstudiet.

Læringsutbytte (kriterium 2)

Komiteen skriver på s. 5: «Disse studieemnene er gode med tanke på å nå læringsutbyttene. Læringsutbyttene er gode med tanke på å kvalifisere studentene til å kunne etablere og drive travtrenervirksomhet...» Videre på s. 5 «Læringsutbyttene kommer godt fram i søknaden og utdanningsplanen. Studentene kan forholde seg til denne, med tanke på hva de kan forvente av studiet

og hva som skal læres» Videre på s. 5 og 6 «Det finnes imidlertid tilfeller hvor læringsutbyttene og det faglige innholdet ikke er i samsvar med hva man kan forvente av utdanningen, sett i forhold til yrkesrelevans og utdanningsplanen. Læringsutbyttebeskrivelsene i de enkelte studieemnene er konkret og detaljert utformet og har god sammenheng med de overordnede læringsutbyttene for studiet. Læringsutbyttene ligger tydelig på et tertiært nivå...»

De to konkrete forhold som er påpekt, kan vi si oss enig i og de er endret slik: «... kan drive en profesjonell travtrenerstall med ulike trenings- og driftsformer» er flyttet fra Kunnskap til Generell kompetanse i den helhetlige læringsutbyttebeskrivelsen. Videre er følgende endringer foretatt under læringsutbyttebeskrivelsene under Kunnskaper s. 1:

- «... har kunnskap om relevante lover og forskrifter ...» er endret til «... har kjennskap til relevante lover og forskrifter ...»
- «... har gode kunnskaper om hestefaglige og sikkerhetsmessige forhold i en travstall og økonomiske forhold for å kunne drifte en slik» har fått tilføyelsen «herunder finansiering og lønnsomhetsvurderinger»
- «... har gode kunnskaper innenfor hesteavl og genetikk, ernæring og fôring» er endret til «... har kjennskap til hesteavl og avlsplaner»
- Følgende læringsutbytte er føyet til under Kunnskaper: «... har gode kunnskaper om ernæring og fôring av hest»

Utdanningstilbudets relevans (kriterium 3)

Komiteen nevner to forhold som tilbyder bør se nærmere på. 1. Travtreneryrket har behov for kompetanse innenfor et bredt spekter for å møte de ulike utfordringer som en møter i dette yrket. Komiteen har også i tråd med det som flere av de generelle læringsutbyttene uttrykker, understreket muligheter og behovet for stadig å videreutvikle sin kompetanse. Økonomiske utfordringer ved yrket og konkurranse for å få kunder vektlegges i utdanningen innenfor ulike fag og her trekker vi også inn erfarne travtrenere til å gi råd innenfor dette feltet. I studiet får studentene kjennskap til lovverk og offentlige ordninger knyttet til det å drive næringsvirksomhet og til områdene arbeidsgiveransvar, bedriftsøkonomi og omstilling og nyskaping. I studiet får de også en grundig gjennomgang av gjeldende lover og regler innenfor travsporten. Til å forelese og orientere om dette benyttes personer fra DNT. En forutsetning for å få profesjonell trenerlisens er gjennomført og bestått eksamen fra travtrenerutdanningen, jf. samarbeidsavtalen mellom DNT og NHS av 03.02.14 som er vedlagt.

Planen for utdanningstilbudet (kriterium 6)

Komiteen ber tilbyder klargjøre to forhold: «tydeliggjøre hva ansvaret for to hester under studiet innebærer, og hvor mange timer med arbeid ansvaret utgjør» og «sette praksis inn i den veiledende timeplanen». Timeoppsettet for praksis stod i planen på s. 31 og er uendret 225 t. Stell av to hester var tenkt inn i emnet stalltjeneste. Det emnet ble økt fra 65 t. – 310 i den oversendte planen. Det har dels sammenheng med at delemne 2, 3 og 5 ikke var med i planen fra 2009, men den viktigste grunnen var at man tenkte at denne praktiske stalltjeneste skulle ligge inn i det samlede timetallet for emnet. Dette ble misvisende og feil i forhold til formuleringen på s. 3 i planen. Etter nærmere vurdering har vi funnet at det er bedre at stell av to hester tas ut av timetallet i emnet stalldrift og legges inn under avsnittet «Andre emner, tiltak og aktiviteter». Stalltjeneste får da 130 t., Stell av 2 hester er beregnet til 180 t. (5 t. x 36 uker, praksisukene er fratrukket)

Timetallet blir da slik: hest og hestehold 350 t, stalldrift 130 t, løpskjøring 100 t, treningslære og trening av travhest 120 t, økonomi og administrasjon 290 t, markedsføring og kommunikasjon 100 t, prosjektoppgave 120 t, praksis 225 t og andre emner 258 t. Til sammen 1 693 timer.

Timetallet inkluderer undervisning, veiledning i praktiske øvelser, egenaktivitet og praksis avsatt til andre emner, tiltak og aktiviteter herunder stall av to hester. Jf. s. 3 og s. 32 i studieplanen. Dette skulle innfri komiteens to pålegg om hva som må foretas for å oppfylle kriterium 6. I tillegg har vi gjort endringer i forhold til komiteens bør-punkter:

- Prosjektoppgaven er redusert fra «minimum 30 sider» til «minimum 15 sider»
- Antallet skriftlige innleveringsoppgaver er redusert og i noen tilfeller endret til «muntlige framføringer»
- Komiteen sier at tilbyder bør «redusere omfanget på 30 % av normert arbeidstid, som er satt til stillarbeid på campus». Timefordelingen prosentvis i studieplanen er nå: 50 % lærerstøttet undervisning og 50 % selvstudium/egenaktivitet.

Sammenheng mellom plan og mål (kriterium 7)

Komiteen: «Tilbyder må utforme de overordnede og emnespesifikke læringsutbytter i utdanningsplanen så de er mer i trad med travtreneryrket». Emne 01: Hest og hestehold. Delemne 1 er sentralt i utdanningen og er økt til 30 %. Delemne 3 er redusert til 15 % og internasjonalt avlsarbeid er tatt ut. Taksonomien er også endret slik: «har kjennskap til norsk hesteavl og avlsplaner». Grunnen til at dette emnet hadde fått noe stor plass er at hoveddelen av dette delemnet i bachelorstudiet ved NMBU gjennomføres ved NHS og svært gode lærekrefter er da tilgjengelig på Starum. I tillegg har dette vært et emne som studentene har hatt interesse for å få inn i planen, men vi innser at det fikk noe stor plass.

Ad. Emne 05: Økonomi og administrasjon I det helhetlige læringsutbytte er det under kunnskaper i andre strekpunkt gjort tilføyelser: har gode kunnskaper om hestefaglige og sikkerhetsmessige forhold i en travstall og økonomiske forhold for å kunne drifte en slik, herunder finansiering og lønnsomhetsvurderinger I læringsutbyttebeskrivelsen, kunnskaper etter avsluttet emne på s. 23 er det føyd inn: har kunnskaper om finansiering og lønnsomhetsvurderinger.

Praksis (kriterium 10)

Det vil bli tilrettelagt for en søknadsprosess for å få godt kvalifiserte praksisveiledere. Det er utviklet en Partneravtale og Praksisplan. Begge dokumentene vedlegges og skal bidra til å kvalitetssikre denne delen av studiet.

Faglig samarbeid (kriterium 18)

Faglig samarbeid Når det gjelder samarbeidsavtalen mellom DNT og NHS som var vedlagt søknaden har vi i e-post av 22.11.13 gitt en fyldig forklaring på det forholdet. Vi har imidlertid inngått en ny avtale med DNT på grunn av utvidelse av samarbeidet. Denne ligger vedlagt. Vi har også en samarbeidsavtale med UMB (NMBU) og med Veia – Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører. Disse er også vedlagt.

4.2 Sakkyndig tilleggsvurdering

Læringsutbytte (kriterium 2)

Tilbyder har endret på læringsutbyttebeskrivelser slik at disse vil gi studentene et bedre inntrykk av hva de kan forvente av utdanningen. Dette gjelder hovedsakelig tilføyelser og presiseringer under enkelte læringsmål, samt flytting av et læringsmål fra kunnskap til generell kompetanse. Vi finner dette tilfredsstillende.

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Utdanningens relevans (kriterium 3)

I forbindelse med dette kriteriet ba vi tilbyder å redegjøre for to forhold [bør-punkter]. Tilbyder gjør dette i sitt tilsvarende svar. De beskriver studiet sett i forhold til travtreneryrkets behov for stadig faglig videreutvikling og økonomiske utfordringer, og de bekrefter at studiet er en forutsetning for å få profesjonell trenerlisens utstedt av DNT.

Plan for utdanningstilbudet (kriterium 6)

Tilbyder har tydeliggjort tidsbruk rundt studentenes ansvar for to hester under utdanningen. Dette har resultert i endringer av timetallene i emnene: «Stalldrif» og «andre emner tiltak og aktiviteter».

Videre har tilbyder gjort endringer i henhold til bør-punktene. Disse omhandler studentenes arbeidsmengde i forbindelse med til innleveringer og omfang på disse, samt reduksjon av stallarbeid på campus. Vi finner endringene tilfredsstillende.

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Sammenheng mellom plan og læringsutbytte (kriterium 7)

Tilbyder har endret vektleggingen noe innen emnet «Hest og hestehold». I emnet «Økonomi og administrasjon» er det gjort tilføyelser i læringsutbyttebeskrivelsene. Vi mener at det fortsatt er mulighet for tilpasninger av læringsutbyttebeskrivelsene innenfor hestefaglige emner, men finner de foretatte endringene tilfredsstillende.

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Praksis (kriterium 10)

Ved utvikling av en søknadsprosess for praksisveiledere, praksisplan og partneravtale har tilbyder gjort endringer som tilfredsstillende våre krav til praksis. I tillegg til god oppfølging av studentene under praksis, anses disse endringene som svært viktige for læringsutbytte i emnet «Praksis». Dette er derfor tilfredsstillende.

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Faglig samarbeid (kriterium 18)

Vi mener ikke at fagskoleutdanning skal bygge på forskningsbasert undervisning, men at utøvere av travtreneryrket har behov for stadig innhenting av ny kunnskap, dette på grunn av en stadig utvikling og sterk konkurranse.

Tilbyder redegjør for samarbeid om forelesninger og ekskursjoner med fagmiljø ved NMBU. Vedlagt finnes også en samarbeidsavtale om tilretteleggelse av *Ridelærer 1*-utdanningen, så den gir fritak for emner i bachelorstudiet i hestefag ved NMBU. Tilbyder har inngått en ny avtale med DNT.

Vi innser at arbeid med å inngå samarbeidsavtaler gjerne tar tid. Vi finner det imidlertid av stor betydning for utdanningen at tilbyder fortsetter arbeidet med å styrke samarbeidet med hestefaglige institusjoner på et høgere eller sterkt spesialisert nivå og gjerne internasjonalt.

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

4.2.1 Endelig konklusjon fra sakkyndig komité

Tilbudet anbefales godkjent.

4.1 NOKUTs tilleggs vurdering

I innledende vurdering påpekte NOKUT at tilbyder må tydeliggjøre forskjellen mellom innpassing og fritak i reglementet, før NOKUT eventuelt kan fatte positivt vedtak i saken. Tilbyder har revidert § 14 om innpassing og fritak i Eksamensreglementet. Endringene er vedtatt av Styret ved NHS og vedlegges.

NOKUT anser reglementet som tilfredsstillende.

5 Vedtak

NOKUT ved direktøren anser de faglige kravene for godkjenning av utdanningstilbudet travtrener, 60 fagskolepoeng stedbasert, ved Stiftelsen Norsk Hestesenter som oppfylt. NOKUT har derfor vedtatt å godkjenne søknaden.

Vedtaket gjelder utdanningstilbudet som er beskrevet i søknaden av 13. september 2013 og i tilsynsrapporten. Vedtaket gjelder for følgende lærested: Starum.

Vedtaket er fattet med hjemmel i:

- Lov om fagskoleutdanning 20.06.2003 nr. 56
- Kunnskapsdepartementets forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning av 01.02.2010 nr. 96
- NOKUTs retningslinjer for kvalitetssikring og godkjenning etter lov om fagskoleutdanning av 26.01.2009
- Kunnskapsdepartementets forskrift om fagskoleutdanning 01.08.2013

6 Dokumentasjon

Rapporten er skrevet på bakgrunn av:

- Søknad fra Stiftelsen Norsk Hestesenter, datert 13. september 2013, om godkjenning av fagskoleutdanningen «travtrener». NOKUTs saksnummer: 13/647-1.
- Tilbakemelding på sakkyndig vurdering i utkast til tilsynsrapport datert 4. februar 2014. NOKUTs saksnummer: 13/647-14.

Vedlegg 1:

Sakkyndig komité

Den sakkyndige komiteen har bestått av følgende medlemmer:

- **Høgskolelektor Morten Tofastrud, Høgskolen i Hedmark**
Tofastrud er utdannet sivilagronom og har gjennomført pedagogisk seminar for landbrukslærere. Han har lang erfaring innen undervisning og utvikling av studier og planer innen husdyrfag. Han har arbeidserfaring fra landbruksskole, videregående opplæring, høyere utdanning og som jordbrukssjef ved Fylkelandbrukskontoret i Hedmark. Tofastrud er selv hesteeier og har lang erfaring som foreleser innen husdyrnæring. Han har vært ansatt ved Høgskolen i Hedmark avdeling Evenstad /Blæstad siden 2008.
- **Travtrener og equiterapeut, Karoline Krogh-Hanssen**
Krogh-Hanssen har praktisert innen travsporten i Norge, Frankrike, USA og Italia. Hun har utdanning som equiterapeut fra Sverige og tok formell travtrenerutdanning i Norge. Krogh-Hanssen er nå eier og daglig leder av Stall Krogh-Hanssen siden 2006. Ved siden av å drifte stallen og gårdsbruk er hun engasjert som styremedlem i Travtrenerforeningen siden 2007. Hun har tidligere vært styremedlem for Buskerud Travforbund, varamedlem for styret til Norsk Rikstoto, og ulike komiteer og utvalg innen travsporten i Norge.

Sakkyndige skal ikke ha oppgaver ved fagskolen eller ha andre tilknytninger til tilbyder som kan medføre inhabilitet. De sakkyndige har erklært at de ikke er inhabile i saken.

Søkerinstitusjonen har fått anledning til å uttale seg om NOKUTs forslag til sakkyndige, og har ingen merknader.